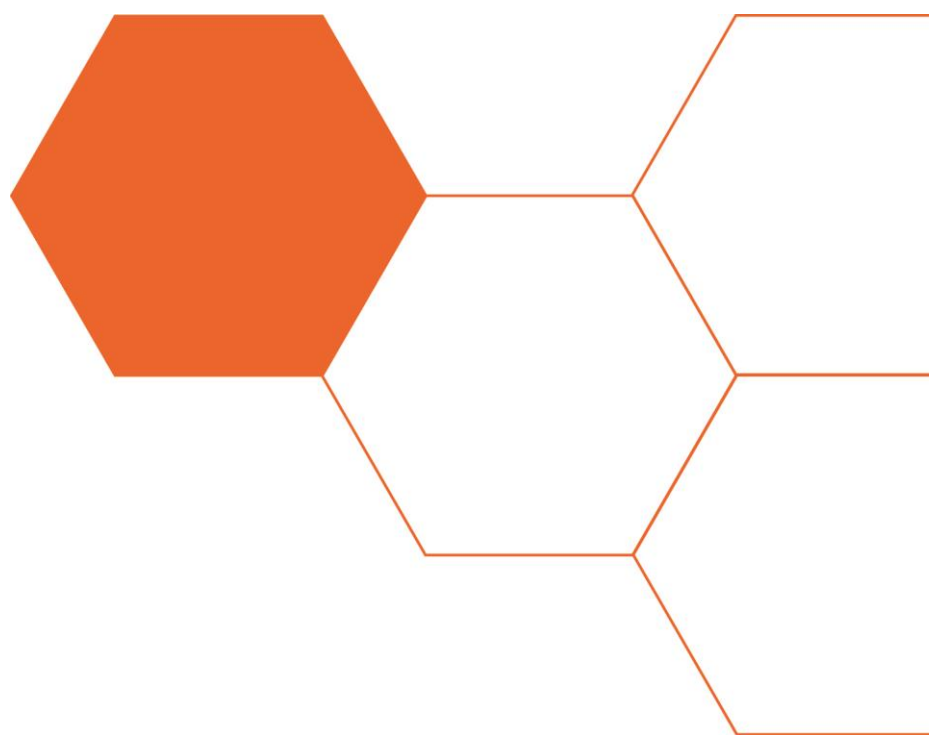

Strategisk plan för ökad tillgänglighet och jämlighet i förlossnings- vården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa 2017–2019

Innehåll

FÖRORD	3
INLEDNING.....	4
BAKGRUND	4
<i>ÖVERENSKOMMELSE REGERINGEN OCH SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING (SKL)</i>	4
<i>BERÖRDA VERKSAMHETER</i>	4
NULÄGE	5
<i>KVALITET</i>	5
<i>DEMOGRAFISKA UTVECKLINGEN</i>	5
<i>KOMPETENSFÖRSÖRJNING</i>	5
<i>STRUKTUR FÖR STYRNING OCH UTVECKLING</i>	5
<i>TIDIGARE INSATSER I ENLIGHET MED AKTUELL ÖVERENSKOMMELSE</i>	6
ÖVERGRIPANDE MÅLBILD.....	6
STRATEGI.....	6
<i>FRAMGÅNGSFAKTORER</i>	7
<i>NYCKELINSATSER</i>	7
<i>KOPPLINGAR TILL REGION SKÅNES ÖVRIGA STRATEGIER</i>	7
UPPFÖLJNING.....	7
ARBETSGRUPP FÖR FRAMTAGANDE AV PLANEN	8

Förord

Denna strategi har tagits fram i enlighet med Region Skånes uppdrag för Hälso- och sjukvården 2017. Den strategiska planen ska ses som ett stöd vid planering och beslut inom det regionala och lokala arbetet. Region Skånes strategi går i linje med den nationella överenskommelsen mellan regeringen och Sveriges kommuner och landsting för ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa.

Hälso- och sjukvårdsdirektören fastställer härmed Region Skånes Strategisk plan för ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa för 2017–2019.

Malmö 2017-03-07

Ingrid Bengtsson-Rijavec
Hälso- och sjukvårdsdirektör
Region Skåne

Inledning

Regeringen och Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) träffade år 2015 en [överenskommelse om en förbättrad förlossningsvård och insatser för kvinnors hälsa](#). I januari 2017 kom besked om fortsatt överenskommelse 2017–2019, nu kallad [Ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa](#).

Målsättningen, under perioden 2015–2019, är att uppnå en mer tillgänglig, säker, kunskapsbaserad och jämlik vård inom förlossningsvård och annan hälso- och sjukvård som bidrar till att främja kvinnors hälsa.

Denna strategiska plan beskriver inriktning och övergripande målbild i Region Skåne 2017–2019. Planen beskriver vad som ska åstadkommas och kan ses som en karta och vägvisare för att nå målbilden. Planen riktar sig i första hand till beslutsfattare inom Region Skåne, såsom politiker, chefstjänstemän samt verksamhets- och enhetschefer. Utifrån den strategiska planen ska handlingsplaner upprättas i berörda verksamheter och åtgärder genomföras i enlighet med planen.

Bakgrund

ÖVERENSKOMMELSE REGERINGEN OCH SVERIGES KOMMUNER OCH LANDSTING

Överenskommelser mellan regeringen och Sveriges kommuner och landsting (SKL) används inom områden där båda parter identifierat utvecklingsbehov. De medel som avsätts syftar till att stimulera till förbättring inom området. Avsikten med arbetsättet är att insatser både på nationell, regional och lokal nivå på så sätt kan ske koordinerat. Överenskommelser syftar generellt till utvecklingen av en hälso- och sjukvård som utgår från patientens behov, är tillgänglig, effektiv, samordnad, säker, kunskapsbaserad, jämställd och jämlik.

Den största delen i överenskommelsen, ökad tillgänglighet och jämlikhet i förlossningsvården och förstärkta insatser för kvinnors hälsa, är ett stimulansbidrag till landstingen i syfte att stärka främst förlossningsvården. I första hand ska insatserna vara för kompetensförsörjning och stärkt bemanning. Vården behöver bli mer jämlik, det finns i nuläget variationer i förlossningsvården både i nationell jämförelse såväl som inom Skåne. Det finns även stimulansbidrag till landstingen för att förbättra primärvårdens insatser för kvinnors hälsa. Dessa ska gå till insatser kring sjukdomar som är vanliga hos kvinnor. Ett område som särskilt ska uppmärksammas är metoder för att nå patientgrupper i socioekonomiskt utsatta områden.

För att ta del av dessa stimulansbidrag krävs det att Region Skåne arbetar i linje med överenskommelsen och återrapporterar planerade och genomförda insatser till Sveriges kommuner och landsting (SKL).

BERÖRDA VERKSAMHETER

De verksamheter som berörs mest av denna strategiska plan är hälsovalets vårdcentraler, barnmorskemottagningar samt förvaltningarna där kvinnokliniker och förlossningsavdelningar finns vid totalt fem sjukhus.

Nuläge

KVALITET

Skånes berörda hälso- och sjukvård håller i huvudsak, i nationell jämförelse, god och i flertalet områden excellent kvalitet. Det finns dock utmaningar ur flera perspektiv och utrymme för utveckling. Flertalet förbättringsinitiativ pågår men fortsatt systematiskt och långsiktigt arbete behövs.

Inom Region Skåne, såväl som i jämförelse med andra landsting/regioner, finns variation på vilken vård som erbjuds, exempelvis tillgången till bäckenbottenkirurgisk behandling eller vård efter förlossning. För god tillgänglighet är operationskapaciteten en nyckelfråga men tillgången varierar och det är en utmaning att tillgodose olika patientgruppers behov av kirurgisk behandling i rimlig tid. Det finns också variation avseende arbetssätt, kvalitet och patientens hälsoutfall. Det finns kunskap om att socioekonomiska faktorer påverkar hälsoutfall och exempelvis deltagande i screening för livmoderhalscancer. Variationer i vårdens resultat visar på potential för förbättring då verksamheter kan lära av de som lyckats bäst. För att kunna följa kvalitet och resultat såväl som effekter av förbättringsarbete behöver uppföljningsmöjligheter fortsatt utvecklas.¹

DEMOGRAFISKA UTVECKLINGEN

Den demografiska utvecklingen innebär att behoven ökar. De senaste åren har antalet förlossningar ökat och enligt prognos förväntas trenden fortsätta. I Skåne är cirka en fjärdedel av de gravida födda utanför EU, vilket ställer särskilda krav exempelvis på tillgången till tolkar. Vissa sjukdomar, exempelvis diabetes typ 2, är vanligare bland utlandsfödda. Andelen kvinnor med övervikt och fetma är ökande och i nationell jämförelse något högre i Skåne. Även andelen unga kvinnor, såväl som gravida kvinnor, som röker är större i Skåne. Detta ökar risken för ohälsa samt komplikationer såväl under graviditet och förlossnings som vid exempelvis kirurgisk behandling. Sjuktalet ökar i Skåne och för kvinnor är psykisk sjukdom den vanligaste orsaken.

KOMPETENSFÖRSÖRJNING

De senaste åren har utmaningen, att tillföra och behålla rätt kompetens för tillräcklig bemanning, ökat. Förlossningsvården är ett av de område där det i perioder varit särskilt kritiskt att klara verksamheterna utifrån de behov som finns. Andelen barnmorskor i relation till befolkning är lägre i Skåne jämfört med övriga landet. De största åldersgrupperna av barnmorskor är 50–59 år, följt av 60–65 år, vilket innebär att det inom en snar framtid kommer att vara många som går i pension.

Det kommer sannolikt inte vara möjligt att rekrytera önskat antal medarbetare framöver, oavsett profession. Region Skånes kompetensförsörjningsarbete måste därför fokusera på att använda medarbetarnas kompetens på rätt sätt, strukturera kompetensutvecklingen utifrån behov samt förbättra arbetsmiljön så att medarbetarna trivs och vill stanna kvar. Detta förutsätter att varje verksamhet definierar och analyserar sina kompetensbehov på ett strukturerat sätt.

STRUKTUR FÖR STYRNING OCH UTVECKLING

Under 2015–2016 har regional organisation utvecklats och aktiviteter genomförts i enlighet med överenskommelsen och beslut i Hälso- och sjukvårdsnämnden. Region Skånes strategiska råd för

---

¹[Sveus Förlossning Vården i siffror](#)

förlossning och kvinnohälsa har inrättats och har en central roll i arbetet på strategisk regional nivå såväl som vid verkställande och uppföljning av insatser. Rådet består av linjeansvariga, sakkunniga och specialister från concernkontoret. Strategiska rådet utgör styrgrupp för genomförandet av den strategiska planen.

Två samverkande sakkunnigrupper har etablerats; kunskapscentrum kvinnohälsa samt expertgrupp förlossningsvård. Kunskapscentrum arbetar regionövergripande med i huvudsak kunskapsstöd och fortbildning i frågor som rör sexuell och reproduktiv hälsa, folkhälsofrågor, vårdprogram, riktlinjer samt uppföljning inom mödrahälsovården och screening för livmoderhalscancer. Expertgruppen förlossning arbetar i huvudsak med vårdprogram, riktlinjer och uppföljning samt bidrar i övrigt med sakkunskap inom området förlossningsvård.

TIDIGARE INSATSER I ENLIGHET MED AKTUELL ÖVERENSKOMMELSE

Under 2015 genomfördes en rad insatser, exempelvis inrättades endometriosis-team och aktiviteter genomfördes för ökat deltagandet i screening för livmoderhalscancer. Under 2016 utfördes aktiviteter sammanfattningsvis inom områdena; att öka kunskapen, höja kompetens och kvalitet samt förbättringsarbete för bättre och mer jämlik förlossningsvård. Vidare gjordes en utredning avseende säker och effektiv mödrahälsovård samt kartläggning av insatser som främjar kvinnors hälsa i socioekonomiskt utsatt grupper. Då insatserna endast avsåg innefattande år har det varit en utmaning att få långsiktig effekt av de insatser som varit möjliga. Denna strategiska plan ska ligga till grund för ett fortsatt långsiktigt arbete.

Övergripande målbild

- Vården är hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande
- Vården är av högsta kvalitet dygnet runt alla dagar
- Vården är tillgänglig, jämlik och utgår från den enskilda kvinnan och hennes hälsa
- Gravida och födande kvinnor upplever tillgänglig, trygg och sammanhållen vård som bidrar till hälsa och en positiv upplevelse

Strategi

Arbetet i enlighet med denna strategiska plan ska integreras i hälso- och sjukvårdens befintliga styrning genom politiska handlingar, uppdrag, avtal och ansvar i linjeorganisationen samt uppföljning och kontroll enligt etablerade rutiner.

Region Skånes hälso- och sjukvårdsuppdrag är utgångspunkten för vårdverksamhet, finansierad av Region Skåne, och ska fungera som den primära kanalen för att styra och följa upp insatser i enlighet med strategiska planen.

Utifrån strategiska planens övergripande målbild ska målen brytas ner och insatser planeras, genomföras och följas upp i berörda verksamheter. För att nå upp till målen kan insatserna behöva vara utifrån olika perspektiv och omfattning. Exempelvis kan insatser utifrån målet ”Vården av högsta kvalitet dygnet runt alla dagar” innefatta kompetens och bemanningsfrågor såväl som utveckling av uppföljning. Insatser utifrån målet ”Vården är tillgänglig, jämlik och utgår från den enskilda kvinnan och hennes hälsa” kan exempelvis vara att utveckla en mer personcentrerad vård, förbättra omhändertagandet efter förlossning och öka tillgängligheten för kvinnor med behov av bäckenbottenkirurgisk behandling.

Berörda verksamheter ska upprätta handlingsplaner, genomföra och följa upp insatser i enlighet med målsättningen i denna strategiska plan. Samverkan ska ske mellan berörda verksamheter och sakkunnigorganisation.

FRAMGÅNGSFAKTORER

Viktiga framgångsfaktorer för att nå övergripande mål:

- Tydliga uppdrag
- Engagerad ledning och delaktiga medarbetare samt verkställighet i berörda verksamheter
- Rätt kompetens på rätt plats
- Attraktiv arbetsplats
- Vården utgår från medborgarnas behov och bygger på vetenskap och evidens
- Utvecklad uppföljning

NYCKELINSATSER

Följande nyckelinsatser bedöms viktiga:

- Strukturerat arbete med kompetensmixplanering – rätt använd kompetens
- Identifiera behov av riktlinjer och vårdprogram samt utarbeta och införa dessa
- Ta fram kvalitetsindikatorer
- Ta fram och införa Region Skåne gemensam uppföljning inom området

KOPPLINGAR TILL REGION SKÅNES ÖVRIGA STRATEGIER

Vissa frågor och delar som är viktiga för måluppfyllelse behöver samordnas och hanteras inom ramen för andra strategiska planer och handlingsplaner i Region Skåne. Dessa är i huvudsak:

- [Strategi för förbättringsarbete i Region Skåne 2016–2020](#)
- [Strategi för jämlik vård](#)
- [e-hälsostrategi för Region Skåne 2016–2010](#)
- [Region Skånes strategi för kompetensmixplanering – rätt använd kompetens](#)
- [Region Skånes handlingsplan för kompetensmixplanering – rätt använd kompetens](#)
- Kompetensförsörjningsplan för Region Skåne 2017–2020
- Strategisk plan för psykisk hälsa som utarbetas 2017

Uppföljning

Uppföljning kommer att ske integrerat i Region Skånes befintliga plan för verksamhetsuppföljning samt i förekommande fall i särskild ordning, exempelvis utifrån fastställd handlingsplan.

Arbetsgrupp för framtagande av planen

Namn	Titel	Organisation
Anna Stålhammar	Hälso- och sjukvårdsstrateg	Koncernkontoret
Jenny-Ann Alvingrip	Barnmorska	Skånevård Sund
Ann-Christin Andersson	Medicinsk rådgivare	Koncernkontoret
Elisabeth Bekric	Samordningsbarnmorska	Kunskapscentrum kvinnohälsa
Nicholas Burman	Hälso- och sjukvårdsstrateg	Koncernkontoret
Rickard Claesson	Verksamhetschef	Skånevård Kryh
Lisa Davidsson	Koncernstab	HR Koncernkontoret
Karin Hallstedt	Mödrahälsovårdsöverläkare	Kunskapscentrum kvinnohälsa
Andreas Herbst	Överläkare	Skånes Universitetssjukvård
Mari Carlsson Fagerberg	Verksamhetschef	Skånevård Kryh
Tony Lavesson	Överläkare	Skånevård Sund
Åsa Leijonhufvud	Specialistläkare	Skånevård Sund
Hanna Nordlöf	Överläkare	Skånevård Kryh
Inga-Lill Rohdin	Hälso- och sjukvårdsstrateg	Koncernkontoret
Anna Sigfrid	Barnmorska	Skånes Universitetssjukvård
Anna Steiner	Barnmorska	Skånevård Sund
Margareta Steinwall	Överläkare	Skånevård Kryh
Jesper Stenberg	Enhetschef	Koncernkontoret
Pia Teleman	Verksamhetschef	Skånes Universitetssjukvård
Cecilia Tibell	Läkemedelsenheten	Koncernkontoret
Åsa Tranesjö	Verksamhetscontroller	Koncernkontoret
Nana Wiberg	Överläkare	Skånes Universitetssjukvård
Mats Molt	Regional chefläkare	Koncernkontoret